

TÜRKİYE'NİN DÖNÜŞÜM YILLARI

Derya Bengi ve Erdir Zat'ın hazırladığı "100. Yılında Cumhuriyet'in Popüler Kültür Haritası"nın ilk cildi, 1923'te başlayıp 1950'de bitmişti. 'Belki Duyulur Sesim' başlığıyla yayımlanan ikinci ciltte ise 1950-1980 arasını ele alıyor

Tolga ARAS

Derya Bengi ve Erdir Zat'ın hazırladığı "100. Yılında Cumhuriyet'in Popüler Kültür Haritası"nın ilk cildi, 1923'te başlayıp 1950'de bitmişti. Bengi ve Zat, bu arşiv araştırmasında genç cumhuriyetin hâli pürmelâlini her yönüyle aktarmıştı. "Belki Duyulur Sesim" başlığıyla yayımlanan ikinci ciltte ise 1950-1980 arasını ele alan Bengi ve Zat, çok partili demokrasi döneminde ve bunun kesintilere uğratıldığı zaman dilimlerinde halkın sesini meydanlarda duyurmaya çalışmasını, öğrencilerin üniversitelerde eylemlere girişmesini, günlük yaşamda ve eğlence hayatındaki önemli değişiklikleri; kısacası 12 Eylül'e giderken meydana gelen dönüşümleri anlatıyor.

Dönüşüm yılları

Bengi ve Zat, "Belki Duyulur Sesim"de yaptıkları geriye doğru yürüyüşle hafızamızı tazeliyor; 1950'de Demokrat Parti ile siyasette başlayan değişimin ve dönüşümün, günlük hayattaki, sanattaki, sosyal, ekonomik ve kültürel bağlamdaki yansımalarını inceleyip madde madde okura sunuyor. İsmet İnönü'nün, Adnan Menderes'in, Süleyman Demirel ve Bülent Ecevit'in politikayı ve Türkiye'nin sosyo-ekonomik yaşamını yönlendirdiği otuz yıllık dönemini, Bengi'nin ifadesiyle "yapıbozumu"nu anlatan ikili, aynı zamanda varlık ve yokluk senelerine odaklanıyor.

1950-1980 arasında fotoromanlarla, aşk filmleriyle, gazinolarla ve yıldız sanatçılarla renklenmiş hayatı, dönüşen yeme-içme kültürünü ve tatil anlayışını,

"Amerikan Rüyası" rüzgârının Anadolu topraklarına ulaşmasını, Kore Savaşı'nı ve

1960'lardan itibaren gür bir sesle dillendirilen "Yankee go home!" sloganını hatırlatıyor Bengi ve Zat.

'68 Kuşağı'nın boy verdiği, Behiye Aksoy'un, Zeki Müren'in, Emel Sayın'ın, Neşe Karaböcek'in ve Gönül Yazar'ın seslerinin yankılandığı, Mayıs 1968'de yeni bir döneme girildiği bir zaman diliminin anlatımı "Belki Duyulur Sesim."

Sadece bunlar değil elbette: Nâzım Hikmet'in tutukluluğu sırasında başlattığı açlık grevi ve salıverilmesi için mücadele veren aydınlar, "Taçsız Kral" Metin Oktay, müzikte aranjman devri, Anadolu Pop

ve Rock dönemleri, futbolda Anadolu devrimi, Kıbrıs hareketi, Yılmaz Güney'in sineması, Yaşar Kemal'in edebiyatı, darbeler, darbe girişimleri ve muhtıralar şeklinde uzayıp gidiyor liste...

Bir hafıza dosyası

Bengi ve Zat, "Belki Duyulur Sesim"de dolgun bir hatırlama ve hafıza dosyası koyuyor önümüze. 1950'den başlayıp 1980'e getirdikleri bu hikâyede, Türkiye'nin siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel değişimini, 1923'ten 1950'ye kadarki birikim ve deneyimin, 1950'den 1980'e kadar nasıl yorumlandığını, bunların üstüne neler konduğunu maddeler hâlinde, tıpkı ilk ciltte olduğu gibi A'dan Z'ye anlatıyor ikili.

BİR CÜMLE

"Cumhuriyet tarihinde dönme dolabıyla, atlı karıncasıyla, baleriniyle, korku tünelliyle bir lunapark gezmesi."

100. Yılında Cumhuriyet'in Popüler Kültür Haritası II

"Belki Duyulur Sesim" (1950-1980) Derya Bengi/ Erdir Zat Yapı Kredi Yayınları 396 sayfa